

Bijlage 5: Pestbeleid en pestprotocol OBS De Huet

*Ieder kind moet zich op school thuis voelen. Onze school moet een veilige haven zijn.
Wij willen als school een open oor, oog en hart hebben voor onze leerlingen.
Wij willen een school zijn waar kinderen kunnen leren en leven. Dit moet in harmonie zijn met elkaar.
Wij benaderen de kinderen vanuit een positieve levenshouding.
Wij vinden het belangrijk dat kinderen algemeen geldende waarden en normen hanteren waarbij zij respect hebben voor elkaar, voor elkaars eigendommen en elkaars leefomgeving.*

*Tegen discriminatie en pesten treden we alert op.
We proberen preventief te zijn en negatief gedrag in de kiem te smoren.
OBS De Huet werkt hierom met Kanjertraining, een methode die schoolbreed zorgt voor een gedragsaanpak waarin een positieve en sociale omgeving het leren bevordert en gedragsproblemen voorkomt of doet afnemen. Daarnaast is er een pestprotocol.
In het pestprotocol staat het pestbeleid nauwkeurig omschreven.*

*Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen plagen, ruzie maken en pesten.
Het is voor kinderen belangrijk dat ze dit onderscheid leren maken.
Ouders en leerkrachten kunnen hen daarbij helpen.
Kinderen moeten ook zelf leren om met conflicten om te gaan.
Ze ontwikkelen, met vallen en opstaan, hun sociale vaardigheden.
Ze leren omgaan met gevoelens van onvrede en agressie, zowel bij anderen als bij zichzelf.
Ze leren hoe je humor gebruikt, hoe je onderhandelt, wanneer je voor je recht op moet komen of wanneer je moet incasseren. Zij leren een stijl te ontwikkelen die bij hen past. Hier hebben ze ruimte voor nodig.*

*Het moet voor iedereen die met school te maken heeft duidelijk zijn dat we problemen serieus nemen en dat we die problemen consequent aanpakken.
We streven naar een uniform en herkenbaar beleid.
Het team van De Huet vindt het van groot belang dat kinderen altijd bij de leerkrachten op school terecht kunnen.*

Waarom een pestprotocol?

Het team van De Huet wil een veilig en prettig pedagogisch klimaat creëren en waarborgen voor alle kinderen. In een klimaat waarin pesten gedoogd wordt, worden de pedagogische structuur en veiligheid ernstig aangetast. Voor onze school is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. M.b.v. dit pestprotocol wordt duidelijk waar we met elkaar voor staan, en wat we doen ter voorkoming en bestrijding van pesten in de school. Het team is overtuigd van de negatieve gevolgen van pestgedrag en is zich bewust van haar verantwoordelijkheid in deze.

Wat is pesten?

Het is belangrijk pesten niet te verwarren met plagen. Ruzie of plagen komt in een groep leerlingen dagelijks voor. Het behoort tot het natuurlijke gedrag van mensen en dus ook tot dat van kinderen. Plagen is een meer tijdelijk iets, is eenmalig in deze vorm, heeft geen structurele kenmerken, is situatie gebonden, en niet op personen, maar meer op gedragingen van personen gericht. Plagen is ook wederzijds, het gaat over en weer en berokkent geen blijvende schade aan kinderen. Het verschil tussen plagen en pesten blijft een moeilijke kwestie. Wat in onze ogen plagen is, kan door de betrokkene als pestgedrag ervaren worden.

Pestgedrag is gedrag dat zich structureel en systematisch herhaalt en gericht is op één of enkele specifieke personen. Het is pesten als een kind zich niet kan verweren en het als kwetsend wordt ervaren door het kind.

Pesten heeft duidelijke kenmerken:

- Pesten gebeurt opzettelijk en negatief
- Pesten gebeurt systematisch
- Bij pesten is altijd sprake van ongelijke machtsverhoudingen tussen pester en gepeste (dat kan zowel fysiek als sociaal zijn)
- Pesten houdt niet vanzelf op, maar wordt erger als er niet wordt ingegrepen

Plan van aanpak

In de eerste plaats geldt het gezegde dat voorkomen beter is dan genezen.

Door een **preventieve aanpak** moet worden voorkomen dat pesten een probleem kan gaan worden.

De preventieve aanpak houdt in:

1. We creëren een klimaat waarbinnen pesten geen normaal gedrag is en met behulp van omgangsregels spreken we af hoe we ons ten opzichte van elkaar gedragen.
2. We zien pesten als een serieus probleem.
3. Leerkrachten hebben vaardigheden in signaleren en bestrijden van pestgedrag.
4. OBS De Huet ondersteunt leerkrachten door het in huis hebben van voldoende lesmateriaal om pestgedrag tegen te gaan.

Als pesten zich voordoet moeten leerkrachten, ouders en medeleerlingen dit kunnen signaleren.

Een aantal signalen van pestgedrag kunnen bijvoorbeeld zijn:

- buitensluiten
- opmerkingen maken, bijvoorbeeld over kleding of uiterlijk
- bezittingen afpakken
- nooit de echte naam van een leerling gebruiken, maar een bijnaam
- opmerkingen over elkaar via sociale media (*Zie hiervoor ook het protocol Veilig internetgebruik, cyberpesten en omgaan met sociale media*)

Bij kinderen die gepest worden kunnen gedragsveranderingen optreden.

Ouders en leerkrachten moeten alert zijn op deze signalen.

Mocht er ondanks de preventieve aanpak toch pestgedrag voorkomen dan hanteren we ook de **directe aanpak**.

De directe aanpak houdt in:

1. Kleine plagerijen worden met en door de kinderen zelf afgehandeld.
2. We nemen het pestprobleem serieus en nemen direct duidelijk stelling tegen het pestgedrag. We maken onderscheid in activiteiten gericht op: het gepeste kind, de pester, de medeleerling(en), de leerkrachten, de ouders
3. We leggen schriftelijk alle gepleegde inspanningen vast in Parnassys.
4. We schakelen wanneer dat nodig is onze interne vertrouwenspersoon in of dienen een klacht in bij de klachtencommissie (www.ijsseelgraaf.nl)

De preventieve aanpak

1. **Creëren van een goed klimaat en het gebruiken van omgangsregels**

Het voorbeeld van de leerkracht en de ouders is van groot belang.

Er zal minder worden gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar aanvaarding van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid, waar complimenten worden gegeven, waar naar elkaar geluisterd wordt, waar agressief gedrag niet wordt geaccepteerd en waar leerkrachten en ouders duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

De leerkrachten werken aan een positief groepsklimaat (bijvoorbeeld middels activiteiten zoals, kringgesprekken, evaluatiegesprekken).

Aan het begin van elk schooljaar bespreekt de leerkracht met de leerlingen de omgangsregels en schoolregels. De schoolregels worden aangevuld met groepsregels die de leerkracht samen met de leerlingen vaststelt.

Het onderling plagen en pesten wordt benoemd en besproken in alle groepen van de school.

Op de website, in de schoolgids en tijdens de algemene informatieavond voor ouders wordt er verwezen naar het schoolveiligheidsplan (waar het pestprotocol deel van uit maakt).

2. *Pesten als een serieus probleem zien*

Pesten komt voor, ook in een veilige school of veilige thuissituatie.

Gelet op de signalen die onderzoekers afgeven (één op de vier kinderen in het basisonderwijs is slachtoffer van pestgedrag!), kan er maar beter van uitgegaan worden dat in elke omgeving gepest wordt. De piek van het pesten ligt tussen de 10 en 14 jaar (wat niet wegneemt dat er in lagere groepen ook kan worden gepest).

3. *Leerkrachten hebben vaardigheden in signaleren en bestrijden van pestgedrag*

- De leerkracht moet geborgenheid en veiligheid bieden door eigen voorbeeldgedrag.
- De leerkracht moet kunnen observeren en signaleren en direct ingrijpen bij dreigende peestsituaties.
- De groepsleerkracht meldt opvallende resultaten bij de IB-groepsbesprekingen en noteert dit in Parnassys.
- Tijdens de groepsbesprekingen met de IB'er wordt gevraagd naar de sfeer in de groep en naar het welbevinden van de individuele leerlingen. Dit gebeurt d.m.v. instrumenten als het sociogram en de meetinstrumenten van ons IEP-LVS.

4. *Ondersteuning van leerkrachten*

Er wordt rekening gehouden met verschil in leeftijd/ontwikkelingsniveau en daarom onderscheid gemaakt in (les)activiteiten voor de onder- en bovenbouw. Het onderwerp wordt regelmatig aan de orde gesteld en er wordt gebruik gemaakt van andere bewoordingen zoals, buitensluiten, anders zijn, aanvaarden van verschillen, veiligheid, omgaan met elkaar en ook met gebruikmaking van verschillende werkvormen, zoals lezen, voorlezen, spreekbeurten, rollenspelen, uiten van gevoelens, kringgesprekken, groepsopdrachten, naar aanleiding van krantenknipsel, tv-uitzending (als de situatie erom vraagt).

Hiervoor maakt OBS De Huet gebruik van de Kanjertraining. Daarnaast hebben wij ons eigen jaarplan opgesteld, waarin ook aandacht is voor de Gouden Weken aan het begin van het schooljaar en onderwerpen als meidenvenijn.

De directe aanpak

1. *Het afhandelen van kleine plagerijen*

Wanneer de leerkracht kleine plagerijen signaleert, worden deze afgehandeld door de kinderen zelf indien nodig met hulp van de leerkracht.

De problemen worden besproken en er worden afspraken gemaakt over vervolgedrag.

Voor sommige kinderen is het moeilijk over hun gevoelens te praten, maar eerdergenoemde methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, kan hierbij helpen.

Bij een ernstige pestzaak worden de ouders van het gepeste kind uitgenodigd voor een gesprek over het probleem en de wijze van aanpak. Bij herhaling van kleine plagerijen worden deze opgevat als een 'grotere' pestzaak en als zodanig behandeld.

2. *Het serieus nemen van een pestprobleem en direct duidelijk stelling nemen tegen het pestgedrag*

Als pestgedrag wordt vermoed of geconstateerd, onderneemt de leerkracht actie.

Er wordt onderzoek gedaan waarbij de leerkracht informierend (en niet beoordelend) met het slachtoffer praat. De leerkracht neemt wanneer dat nodig is, contact op met de ouders van het gepeste kind en informeert of zij bij hun kind de laatste tijd afwijkend gedrag hebben geconstateerd.

We vinden deze samenwerking met ouders erg belangrijk, ouders en leerkrachten hebben elkaar nodig wanneer het gaat om het tegengaan van pestgedrag.

Daarnaast praat de leerkracht met de vermoede pester door hem/haar te confronteren met het pestgedrag en door hem/haar het volgende duidelijk te maken:

- Het concrete gedrag dat je als leerkracht niet accepteert
- Het gevoel dat dit gedrag jou als leraar geeft
- Het gevolg van dit gedrag (voor jou als leerkracht)

Wanneer een leerkracht merkt dat na zijn/haar inspanningen zoals boven omschreven het pestgedrag niet vermindert, zijn verdere inspanningen vereist ('grotere pestzaak').

De diverse betrokkenen bij het pestgedrag te weten: gepeste, pester, medeleerlingen, ouders, leerkracht(en) spelen allemaal een eigen rol.

Alle betrokkenen worden daarop aangesproken en er wordt geprobeerd een ontwikkeling in gang te zetten naar gewenst gedrag.

We onderscheiden daarbij vijf sporen. De zogenaamde vijfsporen aanpak werkt als volgt:

- a. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt door te luisteren en te werken aan oplossingen.
- b. Begeleiding bieden aan het kind dat zelf pest door praten en hulp te bieden.
- c. De middengroep betrekken bij het oplossen van het pestprobleem.
Niet alleen de pester en het kind dat gepest wordt, spelen een rol in het probleem, maar ook de 'meelopers' en de zwijgende groep. Ook zij beïnvloeden het gedrag binnen de groep en kunnen een bijdrage leveren aan het stoppen van pestgedrag en het behouden van een veilige sfeer in de groep.
- d. Andere leerkrachten informeren zodat het probleem gezamenlijk gedragen wordt.
- e. De ouders steunen door informatie en advies te geven.

Bij A: Steun bieden aan kinderen die gepest worden:

- De leerkracht toont medeleven door te luisteren en te praten
- De leerkracht gaat na welke oplossing de leerling zelf wil
- De leerkracht benadrukt de sterke kant van de leerling
- De leerkracht zoekt en oefent met de gepeste leerling reacties op pestgedrag

Bij B: Begeleiding bieden aan het kind dat zelf pest:

- De leerkracht zoekt met de leerling naar de reden van de ruzie / het pesten
- De leerkracht laat zien wat het effect is van zijn of haar gedrag
- De leerkracht laat de leerling excuses aanbieden
- De leerkracht laat zien welke sterke / leuke kanten de gepeste leerling heeft
- De leerkracht maakt duidelijk dat pesten verboden is op onze school
- De leerkracht leert de leerling zich te beheersen en niet meteen kwaad te reageren

- De leerkracht helpt de leerling om positieve relaties met andere leerlingen te onderhouden

Bij C: De middengroep betrekken bij het oplossen van het pestprobleem

De meeste kinderen houden zich het liefst afzijdig als er wordt gepest. Als ze het zouden opnemen voor het slachtoffer, lopen ze de kans zelf gepest te worden. En iedere dag zien ze hoe erg dat is. Veel kinderen voelen zich schuldig dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of een volwassene te hulp roepen. Er zijn ook kinderen die absoluut niet in de gaten hebben dat er gepest wordt. Ze zien misschien wel iets gebeuren, maar kunnen de ernst van de situatie niet inschatten. Tijdens gesprekken in de klas wordt geprobeerd hen te mobiliseren.

Bij D: Andere leerkrachten informeren

We informeren andere leerkrachten wanneer er sprake is van pestgedrag. Ons gezamenlijke uitgangspunt is: bij ons op school wordt pesten niet getolereerd! Ieder teamlid zal pestgedrag hoe dan ook aanpakken. We helpen elkaar bij observatie van het pestgedrag in en om de school.

Bij E: De ouders steunen

Wij nemen ouders die zich zorgen maken over pesten serieus. Het pestprobleem pakken we samen met hen aan. Dit geldt zowel voor ouders van kinderen die gepest worden als kinderen die zelf pesten. Wanneer dat nodig is, verwijzen we ouders door voor deskundige hulp voor hun zoon of dochter, of geven we advies. Verder zorgen we ervoor dat we ouders niet alleen op de hoogte brengen van (ernstige) pestsituaties, maar informeren we hen ook over afspraken die gemaakt worden en over de voortgang van het proces.

3. Vastleggen van de inspanningen

Elk signaleren van pestgedrag wordt schriftelijk vastgelegd in Parnassys. Onder Notities staat een kopje: Melding Pestgedrag en bevat minimaal de volgende onderwerpen:

- datum, groep en leerkracht
- betrokkenen
- omschrijving hoe probleem is gesignaleerd
- beschrijving incident(en)
- genomen maatregelen door school als geheel
- genomen maatregelen in de groep
- individuele maatregelen

4. Vertrouwenspersoon en klachtencommissie

Als de aanpak niet tot het gewenste resultaat leidt, kan er een beroep worden gedaan op de interne vertrouwenspersoon. In extreme gevallen kan er eventueel met behulp van de vertrouwenspersoon een klacht worden ingediend bij de klachtencommissie van de school, die het probleem onderzoekt, deskundigen raadpleegt en hierover adviseert aan het bevoegde gezag, te weten directie en bestuur. Op onze school is Nicole van Gerven de interne vertrouwenspersoon.

Adviezen aan ouders

Tips voor ouders van kinderen die gepest worden

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken

- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Stimuleer uw kind om de nabijheid van vrienden op te zoeken
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Tips voor ouders van kinderen die pesten

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans een pester te worden
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed extra aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de aanpak of beslissingen van de school staat

Afronding

Het is belangrijk om de leerlingen te blijven volgen en goed op te letten of het (digitale) pesten daadwerkelijk is gestopt. Leerlingen die gepest worden, vragen we regelmatig hoe het met hem of haar gaat. Dit doen we in een veilige ruimte. Wanneer de leerling over de gang loopt zal hij of zij waarschijnlijk minder snel zeggen dat het niet goed gaat.

Ook de leerling die gepest heeft blijven we volgen. Deze leerlingen hebben vaak ook behoefte aan positieve aandacht.